

Digitalizacija države

Za digitalno preobrazbo države bo treba razviti storitve po meri uporabnikov

Ocenjena vrednost investicij za izvedbo projektov za digitalno preobrazbo javnega sektorja in javne uprave je 260 mio EUR.

Darja Kocbek

Slovenija bo s sredstvi iz evropskega sklada za okrevanje in odpornost po navedbah Ministrstva za javno upravo RS (MJU) podprla razvoj novih, naprednih, digitaliziranih e-rešitev in digitalnih storitev naslednje generacije ter hkrati okrepila in posodobila digitalno infrastrukturo za njihovo delovanje. Ključne projekte za digitalno preobrazbo javnega sektorja in javne uprave so pripravili v okviru Načrta za okrevanje in odpornost (NOO), ki bo podlaga za črpanje sredstev iz evropskega sklada za okrevanje. Ocenjena vrednost teh investicij je 260 mio EUR.

Naložbe so razdeljene v tri sklope. Prvi je sistemska digitalna preobrazba, za katero je namenjenih 62 mio EUR, zajema pa posodobitev digitalnega okolja javne uprave ter krepitev digitalnih znanj in spretnosti javnih uslužbencev ter zagotavljanje varnosti.

V okviru drugega sklopa so predvidene področne investicije v digitalizacijo notranje varnosti, znanosti in športa, okolja in prostora, kmetijstva, prehrane in gozdarstva, kulture in pravosodja. Zanj je namenjenih 168 mio EUR.

Tretji sklop je gigabitna infrastruktura v luči digitalne preobrazbe. Zanj je namenjenih 30 mio EUR, zajema pa dostop do zmogljive internetne povezave za najmanj 8500 gospodinjstev v težje dostopnih in obmejnih območjih.

Na MJU so nam pojasnili, da želijo na državnih portalih eUprava za državljane in SPOT za poslovne subjekte ponuditi optimalne pogoje, pomoč in podporo vsem resorno pristojnim institucijam, da lahko za svoje končne uporabnike hitro vzpostavijo sodobne digitalne storitve.

Upoštevati predloge in potrebe uporabnikov

»Pri pripravi storitev se trudimo kar najbolj upoštevati predloge in potrebe končnih uporabnikov, ki jih poizkušamo vse bolj vključiti v zgodnje faze načrtovanja in priprave storitev, ne šele v fazo testiranja,« so nam pojasnili na MJU. Tako imenovani koncept soustvarjanja (co-creation) je po njihovih besedah zelo obetaven. »Zahteva sicer precejšen dodaten vložek časa in sredstev v razvoj nove ali optimizacijo obstoječe storitve, vendar se na koncu največkrat obrestuje v zares dobri in zato tudi večji dejanski uporabi storitve in posredno tudi v večjem zaupanju v naše delo,« so nam razložili na MJU.

V začetku leta 2022 bomo v Sloveniji dobili prve e-osebne izkaznice z biometričnimi podatki, ki jih bo mogoče uporabljati tudi v postopkih, v katerih sedaj uporabljamo kartico zdravstvenega zavarovanja. Osebna izkaznica bo tudi nosilec kvalificiranega potrdila za elektronski podpis. Vzporedno na MJU potekajo aktivnosti, ki bodo omogočale izdajanje sredstva elektronske identifikacije tudi v povezavi z

Posodobljeni, optimizirani in digitalizirani bodo pomembni procesi v javni upravi, ki bodo temeljito spremenili način dela.

Z digitalizacijo procesov na strani države se bo poenostavilo poslovanje podjetij, potrebnih bo manj virov za doseg rezultata.

V začetku leta 2022 bomo v Sloveniji dobili prve e-osebne izkaznice z biometričnimi podatki. Osebna izkaznica bo tudi nosilec kvalificiranega potrdila za elektronski podpis.

V javni upravi že prek 50 sistemov uporablja centralno storitev za avtentikacijo in e-podpis SI-PASS.

Vzpostavitev enotnega registra bo skupaj z inovativno rešitvijo vzpostavitve e-identitete za podjetja (digitalne izkaznice) dodatno prispevala k povečanju učinkovitosti sistemov in storitev za podjetja.

uporabo mobilne aplikacije na pametnih telefonih. »Rešitev bo uporabnikom omogočala enostaven in priročen dostop do e-storitev, državljanom pa bo na voljo v prvi polovici leta 2022,« napovedujejo.

V javni upravi že prek 50 sistemov uporablja centralno storitev za avtentikacijo in e-podpis SI-PASS. Ta bo konec leta omogočil tudi e-pooblaščenje, najprej bo na voljo uporabnikom storitev državnega portala eUprava.

Na MJU še zagotavljajo, da želijo uporabnikom ponujati enostavne, uporabniško prijazne, dostopne, učinkovite in zanesljive digitalne storitve, ki temeljijo na sodobnih in varnih tehnologijah. V okviru možnosti preizkušajo tudi potencialne, ki jih ponujajo najnovejše tehnologije (npr. blockchain, umetna inteligenca). Pri tem sodelujejo s podjetji ter z znanstvenimi in raziskovalnimi institucijami, spremljajo dobre prakse in izkušnje v drugih državah.

»Pomembno je, da z uvajanjem novih tehnologij končnih uporabnikov ne izpostavljam o nepotrebnemu dodatnemu tveganju in kompleksnosti storitev, zato v produkciji načeloma uporabljamo samo dovolj preizkušene in varne tehnologije,« trdijo na MJU.

Pozitivni učinki digitalizacije bodo veliki

Na Ministrstvu za gospodarski razvoj in tehnologijo (MGRT) so nam pojasnili, da bo digitalizacija javne uprave in na splošno javnega sektorja imela velike pozitivne učinke na podjetja in njihovo učinkovitost, produktivnost in na koncu koncev tudi na konkurenčnost. Z digitalizacijo procesov na strani države se bo poenostavilo poslovanje podjetij, potrebnih bo manj virov (človeških, finančnih, materialnih) za doseg rezultata.

Vzpostavitev enotnega registra bo skupaj z inovativno rešitvijo vzpostavitve e-identitete za podjetja (digitalne izkaznice) na primer dodatno prispevala k povečanju učinkovitosti sistemov in storitev za podjetja. »Zato menimo, da je ključno, da se hkrati z digitalizacijo gospodarstva spodbuja digitalna povezava javne uprave z gospodarstvom,« pravijo na MGRT.

Za domača slovenska podjetja s področja informacijsko-komunikacijskih tehnologij vidijo priložnosti za sodelovanje, vendar pa je potrebno poleg javne uprave in podjetij, ki koristijo prednosti digitalizacije, vključiti tudi ponudnike storitev informacijsko-komunikacijskih tehnologij. Trenutno namreč podpora rešitvam na trgu temelji na zastarelih sistemih.

Prehod na nove rešitve, ki vsebujejo nove tehnologije, z vidika znanj in veščin, ki jih te tehnologije zahtevajo, je po navedbah MGRT zato izziv, ki ga je treba rešiti. Naslednji izziv, ki ga bo po njihovih besedah treba rešiti, je omejena sposobnost za množično implementacijo novih rešitev pri podjetjih in počasno prilagajanje novi zakonodaji EU. »Na reševanje teh izzivov se je treba osredotočiti, in povezati ponudnike informacijsko-komunikacijskih tehnologij in podjetja ter tudi javno upravo«, so nam pojasnili na MGRT.

Cilj je dodana vrednost za državljane in podjetja

»Zelo pomembno je vedeti, da smo do zdaj razvijali storitve zato, da so na voljo, odslej pa naj bi jih razvijali po meri državljanov. To pomeni na način, da dobi državljan ali podjetje neko dodano vrednost,« pojasnjuje Igor Zorko, podpredsednik UO GZS za digitalizacijo, predsednik ZIT na GZS in predsednik Digitalne koalicije Slovenije.

Predvidene so investicije v rešitve za zmanjšanje administrativnih ovir in povečanje dostopnosti do storitev. Istočasno pa je cilj tudi zmanjšanje obremenitev javnega sektorja zaradi digitalizacije. V gospodarskem jeziku to pomeni povečanje produktivnosti, v jeziku javne uprave pa zmanjšanje potreb po virih oziroma zaposlenih. V zdravstvu se bodo tako pacienti prek aplikacije naročili za storitve, zato teh naročil ne bodo več opravljale sestre in zdravniki, prav tako jim ne bo treba več odgovarjati na vprašanja pacientov po telefonu, ker bo to lahko delal virtualni robot.

Zorko pojasnjuje, da bodo ti projekti zelo usmerjeni v spremembo načina ponujanja storitev.

Zelo pomembno je vedeti, da smo do zdaj razvijali storitve zato, da so na voljo, odslej pa naj bi jih razvijali po meri državljanov.

Država se bo morala naučiti agilno izvajati projekte in spremljati njihove učinke. To zahteva reorganizacijo in nov način dela, kar ne bo enostavno.

Da bomo dosegli cilje na področju digitalizacije in zelenega prehoda hkrati, bo potrebno predvsem veliko sodelovanja.

V panogi informacijskih tehnologij bi si želeli, da bi bilo to narejeno z domačimi kadri in znanjem. »Ni nujno, da z domačimi podjetji, ampak z domačim znanjem,« razlaga. Ne želijo si, da pride nekdo iz Nemčije, opravi delo in odide. Hkrati tudi računajo, da bodo nastala zasebno-javna partnerstva, v katerih rešitve ne bi bile samo narejene in predane v splošno uporabo javnemu sektorju, ampak da bi na splošno naredili storitve, ki bi jih delno razvili v zasebnem sektorju, delno v javnem sektorju, in bi prinesle še večjo dodano vrednost fizičnim osebam.

Inovacije tudi za prodajo v tujino

Opisano je inovacija, ki jo bo mogoče prodati tudi v tujino - seveda, če bodo projekti narejeni na način, da bi te rešitve lahko prodajali tudi v tujino, meni Zorko. Razpisi bodo objavljeni predvidoma v prihodnjih dveh do treh letih in izvedeni v petih letih. »Se pa moramo zavedati, da tehnologija ni slovenska, ne razvijamo je mi, mi smo tisti, ki jo znamo implementirati. Za to je domačega znanja dovolj. Čeprav smo nekatere sektorje uničili, recimo gradbeništvo, so ljudje ostali. Treba bo najti prave ljudi, ki imajo ta znanja, in jih vključiti v projekte,« pravi Igor Zorko.

Slovenska država se po njegovih besedah trenutno uči delati po novih zahtevah Evropske komisije. Do zdaj je EU financirala projekte v smislu »potrebujem cesto in zgradil bom cesto«. Zdaj pa je treba pripraviti projekte v smislu »ljudi moram predstaviti od točke A do točke B in za to potrebujem čim boljši prevoz«. To pomeni, da so sredstva usmerjena ciljno, ne samo infrastrukturno oziroma z drugimi besedami: nič ne pomaga cesta, če se po njej nihče ne bo vozil.

EU bo torej po besedah sogovornika merila tudi učinke, ki iz projektov izhajajo. Zaradi tega se bo morala država naučiti agilno izvajati projekte in spremljati njihove učinke. To zahteva reorganizacijo in nov način dela, kar bo naporno. »Po mojem mnenju država na to ni v celoti pripravljena, se pa počasi zaveda, da je to potrebno, zato se začneja

Igor Zorko pojasnjuje, da moramo kopirati dobre prakse iz tujine, vendar jih moramo reproducirati na vzdržan način za slovenski ekosistem. Na državni ravni tega razumevanja povsod ni. Zadevo plastično ponazori s sadjem: tujci nam lahko ponudijo mango, a sami imamo na voljo jabolka. Upa, da bo država pametna in bo kupila tisto, kar bo tudi ostalo doma. »Če se naučiš kuhati samo jedi iz manga, potem boš čez čas težko kuhal, saj bo manga zmanjkalo. Kuhati moramo iz tega, kar imamo doma, to pa so jabolka, korenje, cvetača, krompir,« sogovornik pojasni, da ne gre vzeti vsega, kar nam bodo tujci ponujali. Po njegovem je bistvenega pomena, da tehnologijo lahko uvozimo, izvedbo pa moramo narediti sami.

neke vrste proces prilagajanja tej novi realnosti,« ugotavlja Zorko.

Zeleni prehod

Ob digitalizaciji bo treba zasledovati tudi cilje za zeleni prehod. Kot razloži Zorko: »Cesta pomeni dodatno onesnaževanje, če pa k njeni izgradnji dodamo še javni prevoz ali souporabo (sharing) avtomobilov, dosežemo tudi cilj zmanjševanja ogljičnega odtisa. Zmeraj je treba upoštevati vpliv na naravo, prijaznost do uporabnika, infrastrukturo, ki jo je treba zagotoviti.«

Da bomo dosegli cilje na področju digitalizacije in zelenega prehoda hkrati, bo potrebno predvsem veliko sodelovanja. Slovenija je, pravi Zorko, kot eno večje mesto, zato se moramo zavedati, da tekmujejo z največjimi mesti v Evropi in biti moramo tam, kjer so najboljša mesta. Cilj ne sme biti, da se primerjamo z državami, ampak z velikimi ekosistemi. To so denimo Beograd, Varšava, Berlin, München, Frankfurt, Pariz. »Marsikatero je občutno večje kot Slovenija. In če jih bomo ujeli kot Slovenija, smo carji,« z nasmehom še razloži sogovornik. **gg**

